

[infovolby.sk] Únos RTVS a normalizácia Markízy v kampani

Ako sa televízie v spravodajstve vysporiadali s atentátom na premiéra a kampaňou počas posledných 2 týždňov pred voľbami do EP?

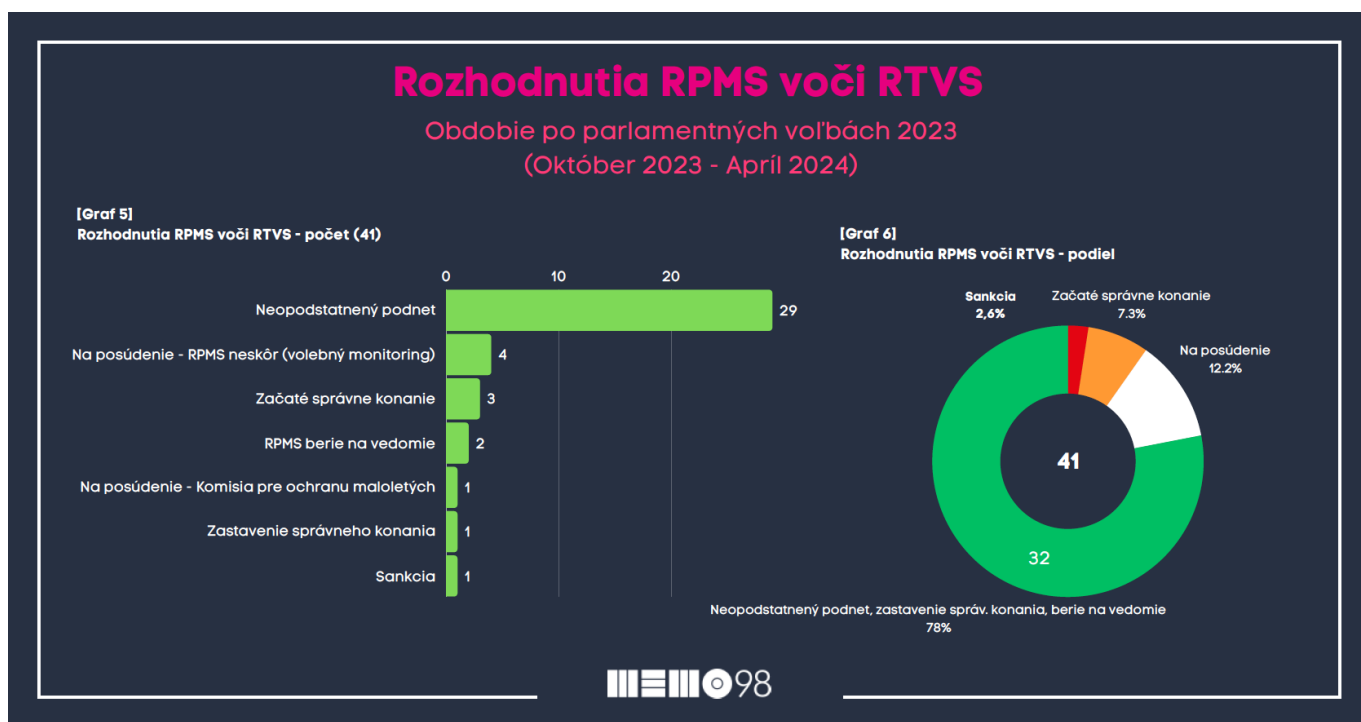
ÚVOD

Návrh zákona o Slovenskej televízii a rozhlase

Ministerstvo kultúry (MK) v marci predstavilo návrh dramatickej zmeny fungovania RTVS s cieľom *de facto* politickej kontroly, by znamenal stratu nezávislosti verejnoprávneho média. Voči tomuto ohrozeniu sa postavili pracovníci RTVS (vyhlásenie [Za verejnoprávnu RTVS podporilo viac ako 1,200 jej pracovníkov](#)) a občianske organizácie iniciovali verejnú protestnú výzvu (podpísalo ju viac ako 85 tisíc občanov).

Návrh zákona o Slovenskej televízii a rozhlase (STVR) v jeho dôvodovej časti (a to ako v pôvodnom znení z 11. marca, tak aj v upravenej podobe z 22. apríla) spomína ako nosný dôvod nespokojnosť s obsahom vysielania a *"reaguje predovšetkým na podnety verejnosti, odborných organizácií, združení, orgány[ov] samosprávy a mimovládny[eho] sektor[a]. Tieto požadujú zlepšiť súčasný stav a priblíženie sa k objektívnosti vysielania. Podľa nich vysielacia verejnoprávna inštitúcia nenapĺňa svoje verejnoprávne poslanie a tieto základné atribúty verejnoprávnosti opustila"*.

Naša [analýza](#) z 8. mája 2024 reflektovala rozhodovaciu činnosť Rady pre vysielanie a retransmisiu (RPMS), ktorý je na základe [zákona č. 264/2022 Z.z. o mediálnych službách](#) kompetentným ultimátnym orgánom na posudzovanie súladu obsahu vysielania so zákonom – teda orgánom oprávneným konštatovať porušenie zákona.

Press Freedom Index

Pri príležitosti Svetového dňa tlače medzinárodná organizácia Reportéri bez hraníc pravidelne zverejňuje svoj Index slobody slova (World Press Freedom Index), tohtoročný s podtitulom [Novinári pod politickým tlakom](#).

Slovensko sa v jeho poslednej edícii zhoršilo, kleslo zo 17. miesta (83,22/100) na 29. miesto (76,03/100), [keď sa zhoršilo](#) v každom z [5 hodnotených kritérií](#) (politický kontext, právny rámec, hospodársky kontext, sociokultúrny kontext a bezpečnosť). Nový rebríček pritom ešte nereflektoval snahu vlády Roberta Fica o ovládnutie RTVS prostredníctvom návrhu nového zákona.

Politické diskusie

Podľa najnovšieho [prieskumu NMS Market Research](#) (marec 2024) pre 44% respondentov boli TV diskusie dôležitým zdrojom a zároveň, že 6/10 respondentov považuje predvolebné diskusie za dôležité pri rozhodovaní koho voliť. Pred druhým kolom prezidentských volieb sme preto privítali účasť Petra Pellegriniho vo väčšine diskusií (hoci aj vtedy odmietol diskusiu v Rádiu Expres a v TV JOJ).

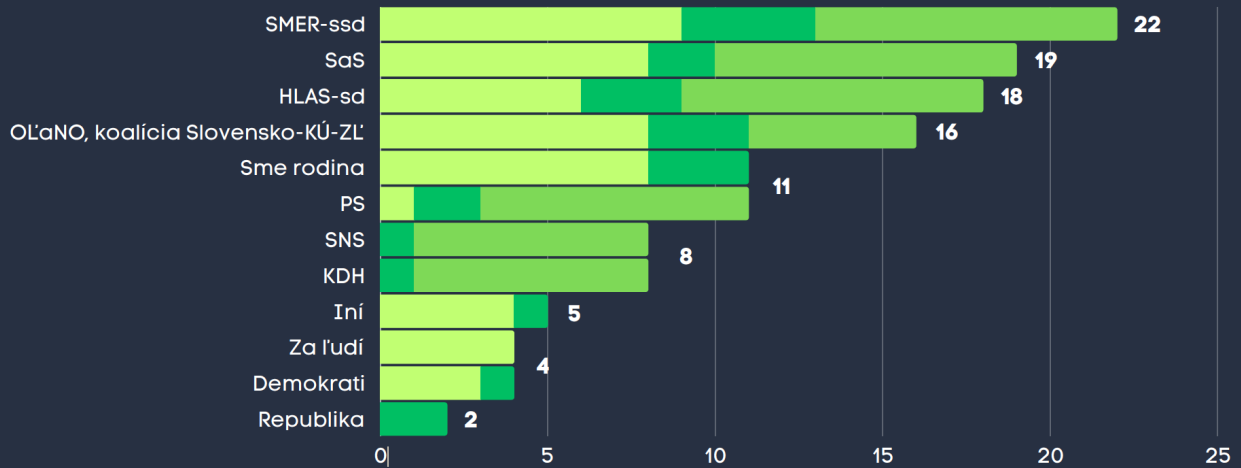
Napriek tomu sme zo strany predstaviteľov koalície svedkami systematického vyhýbania sa diskusiám vo viacerých kritických médiách. Takýto spôsob je typický skôr pre politikov z nedemokratických, až autokratických režimov, kde je politický proces vo viac či menej výraznej miere kontrolovaný a slobodná kritická reflexia spoločenských a politických udalostí takmer neexistuje.

Dôsledkom je zrušenie politickej diskusie *Na hrane* (TV JOJ) a [odchod](#) rešpektovanej novinárky Jany Krescankovej Dibákovej (4. apríl 2024), dočasné stiahnutie sa Zuzany Kovačič Hanzelovej z moderovania politicko-spoločenskej relácie *Rozhovory ZKH* (SME.sk), odchod Richarda Dírera z TA3 (moderoval hlavnú politickú diskusie *V politike*), a pozastavenie najpopulárnejšej diskusnej relácie *Na telo* (TV Markíza) a *de facto* výpoveď jej moderátorovi Michalovi Kovačičovi (27. máj 2024). Pri všetkých spomenutých prípadoch boli určujúcimi faktormi buď neochota predstaviteľov koalície zúčastňovať sa diskusií, ich spochybňovanie nezaujatosti moderátorov, či dokonca [deklarovaná cenzúra](#) zo strany vedenia smerom k menšej kritickosti voči stranám koalície.

V apríli [vydalo](#) MEMO 98 správu o zastúpení politických subjektov v politických diskusiách verejnoprávnej RTVS (*O 5 minút 12*) a súkromných TV Markíza (*Na telo*) a TV JOJ (*Na hrane*), ktoré boli často kritizované predstaviteľmi vládnej koalície.

0 5 MINÚT 12 | Politické subjekty

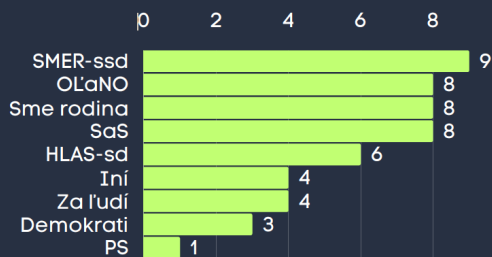
Odvolaie E.Hegera (2022) / Parlamentná volebná kampaň / Po parlamentných voľbách 2023

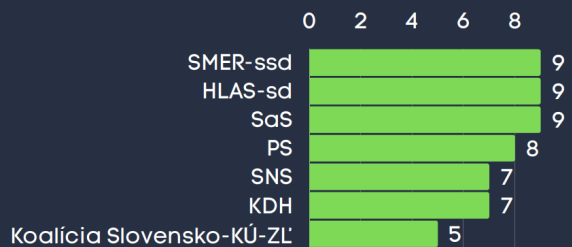
0 5 MINÚT 12 | Politické subjekty

Obdobie 1 (odvolaie E.Hegera - začiatok kampane) / Obdobie 3 (po parlamentných voľbách 2023)

Obdobie 1 (15.12.2022 - 8.6.2023) - 9 subjektov

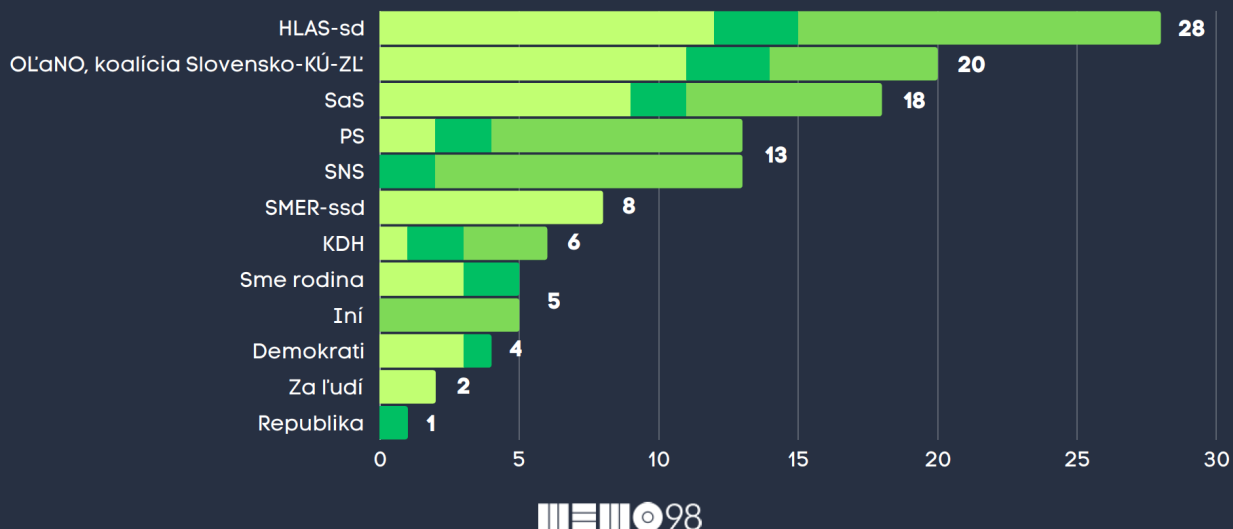

Obdobie 3 (8.10.2023 - 14.4.2024) - 7 subjektov

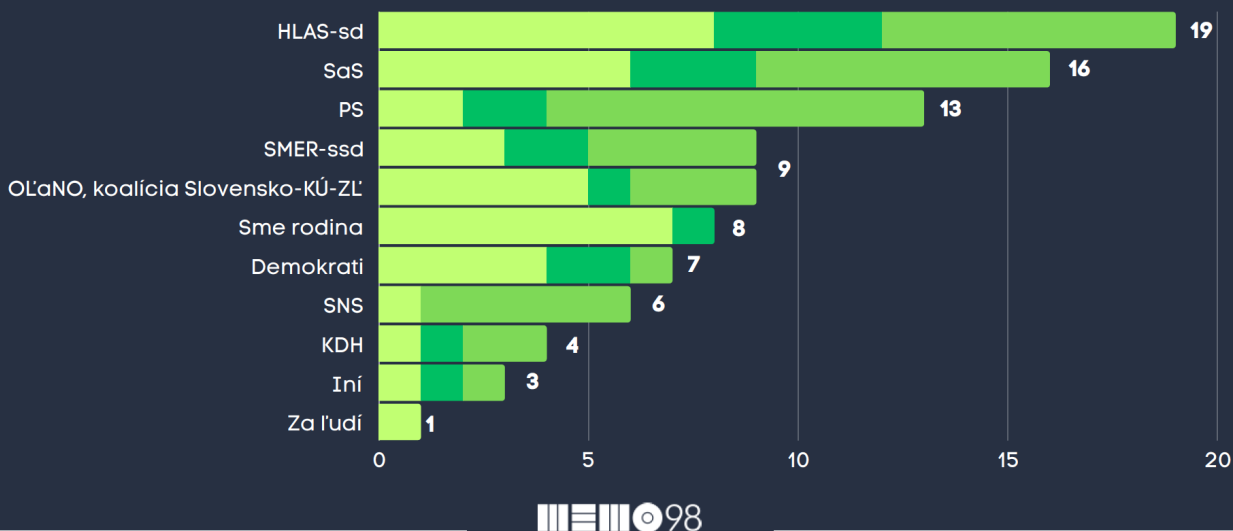
NA TELO | Politické subjekty

Odvolaie E.Hegera (2022) / Parlamentná volebná kampaň / Po parlamentných voľbách 2023

NA HRANE | Politické subjekty

Odvolaie E.Hegera (2022) / Parlamentná volebná kampaň / Po parlamentných voľbách 2023

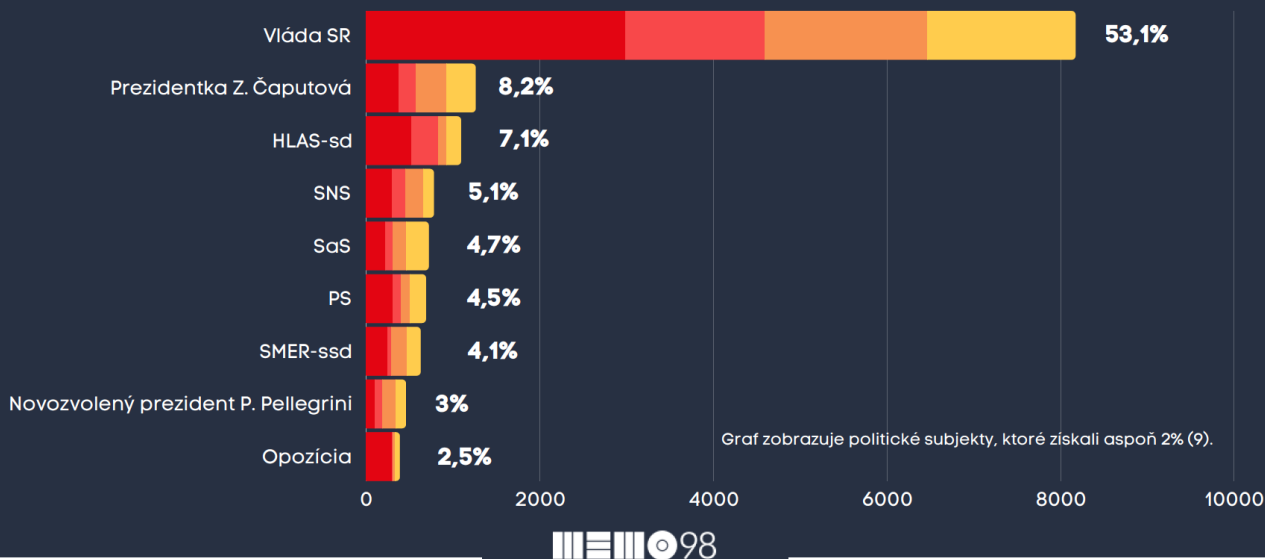

HLAVNÉ ZISTENIA

Najzobrazovanejším politickým subjektom v sumáre televízií (a aj v každej z televízií) bola vláda SR - celkovo s 53,1%. Je to historicky prvýkrát počas nášho monitoringu (ak boli sledované aspoň štyri televízie), keď v každej z televízií bola vláda zobrazená na priestore vyššom ako 50% z politicky relevantných správ.

Všetky politické subjekty spoločne (20.5.-2.6.2024)

RTVS, TV Markíza, TV JOJ, TA3

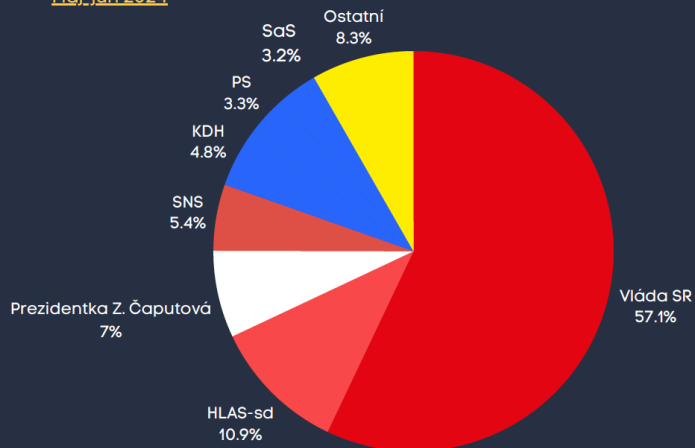
Pred prezidentskými voľbami 2024 bol podiel vlády 45,7% (pred prvým kolom) a 48% (pred druhým kolom). Počas posledného mesiaca kampane pred parlamentnými voľbami 2023 bol podiel politických informácií o vláde na úrovni 26,3% - išlo však o úradnícku vládu, teda bez priamych presahov na kandidujúce politické subjekty.

Najviac podielu správ jej venovala TV Markíza (57,1%), dramatický rozdiel oproti minulosti - počas kampane pred druhým kolom prezidentských volieb venovala televízia vláde najmenší podiel zo všetkých televízií (35,2%), takisto ako počas posledného mesiaca kampane pred parlamentnými voľbami 2023 (21,5%).

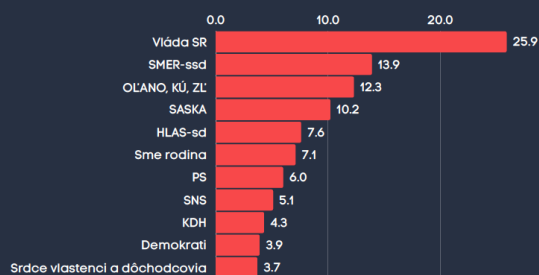
TV Markíza [Televízne noviny]

Máj-jún 2024

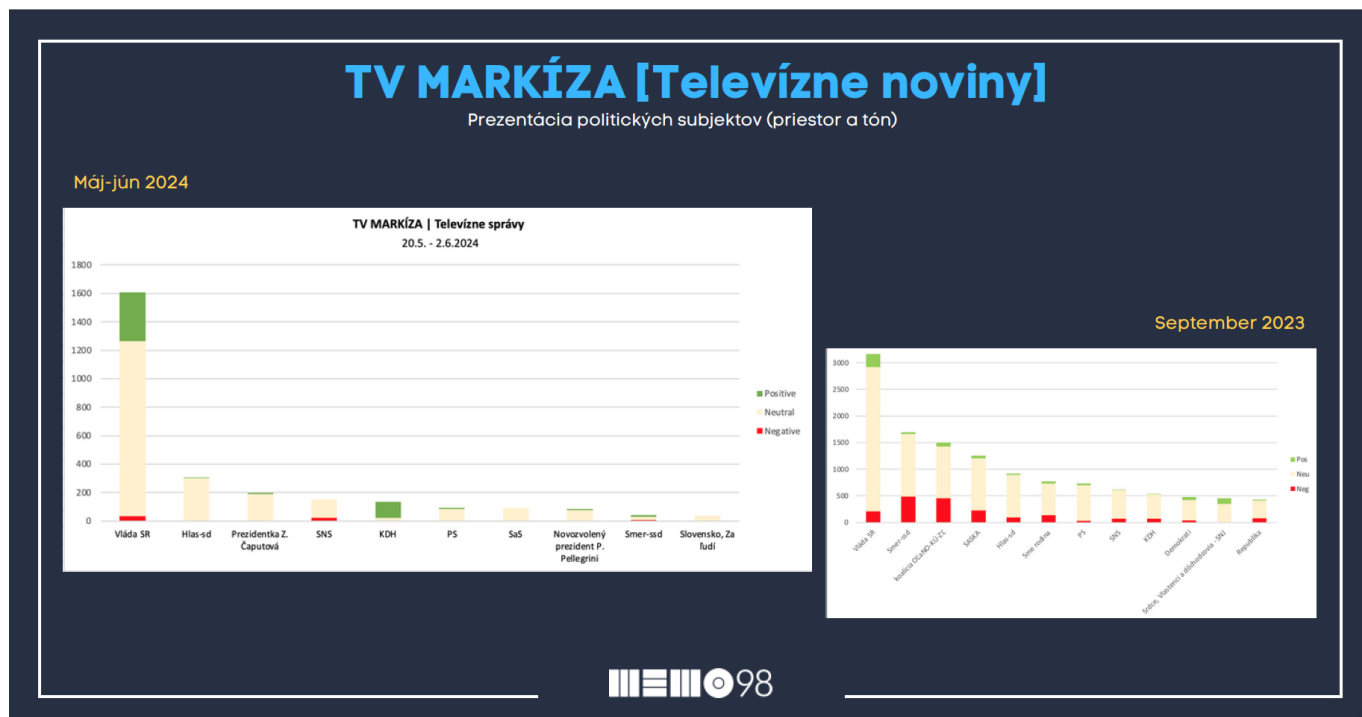
Graf zobrazuje politické subjekty, ktoré získali aspoň 3%.

September 2023

Obraz vlády bol v spravodajstve prevažne neutrálny (77-85%), no podiel pozitívnych informácií voči kritickým bol tentokrát všade väčší (**najvýraznejšie v TV Markíza**, v pomere 21-2%). TV Markíza poskytla pomerne výrazný priestor predovšetkým ministrovi vnútra M. Šutajovi Eštokovi a do určitej miery aj Robertovi Kaliňákovi. **Jedine v RTVS prevažoval kritické informácie nad pozitívnymi (13-10%).**

Televízie venovali voľbám minimum priestoru - v priemere za všetky televízie 3,4% (pred prvým prezidentským kolom to bolo 4,2% a pred druhým 7,3%). Výrazne viac to bolo počas parlamentnej kampane 2023, kedy televízie venovali voľbám a ich rôznym aspektom medzi 13,9% (TV Markíza) a 7,1% (RTVS).

Kampaň dostala najväčší podiel spravodajského priestoru v TV Markíza (6,7%). V ostatných televíziách bolo pokrytie volebnej témy úplne okrajové - 1,2% v TV JOJ po 2,1% v RTVS. **Potvrdil sa trend z minulých kampaní - TV Markíza kampani venovala najviac času** (v absolútnych číslach, nielen ako podiel). Tentoraz to bolo jednoznačné, inokedy bolo možné vnímať porovnateľný prístup RTVS a TV Markíza.

Po vláde a jej predstaviteľoch bola najzobrazovanejším subjektom prezidentka Zuzana Čaputová - v priemere na úrovni 8,2%. Najväčšej pozornosti sa tešila v TV JOJ (10,4%) a v TA3 (9,9%).

Pokiaľ ide o iné politické subjekty, **pri koalíčných stranách priestor nebol výrazne odlišný - v priemere medzi 7,1% (HLAS-sd) až 4,1% (SMER-ssd). HLAS-sd bol najzobrazovanejším subjektom v TV Markíza (10,9%), aj v RTVS (8,9%).** Najsilnejšia strana SMER-ssd získala najviac v TV JOJ (5,2%), najmenej v Markíze (1,5%).

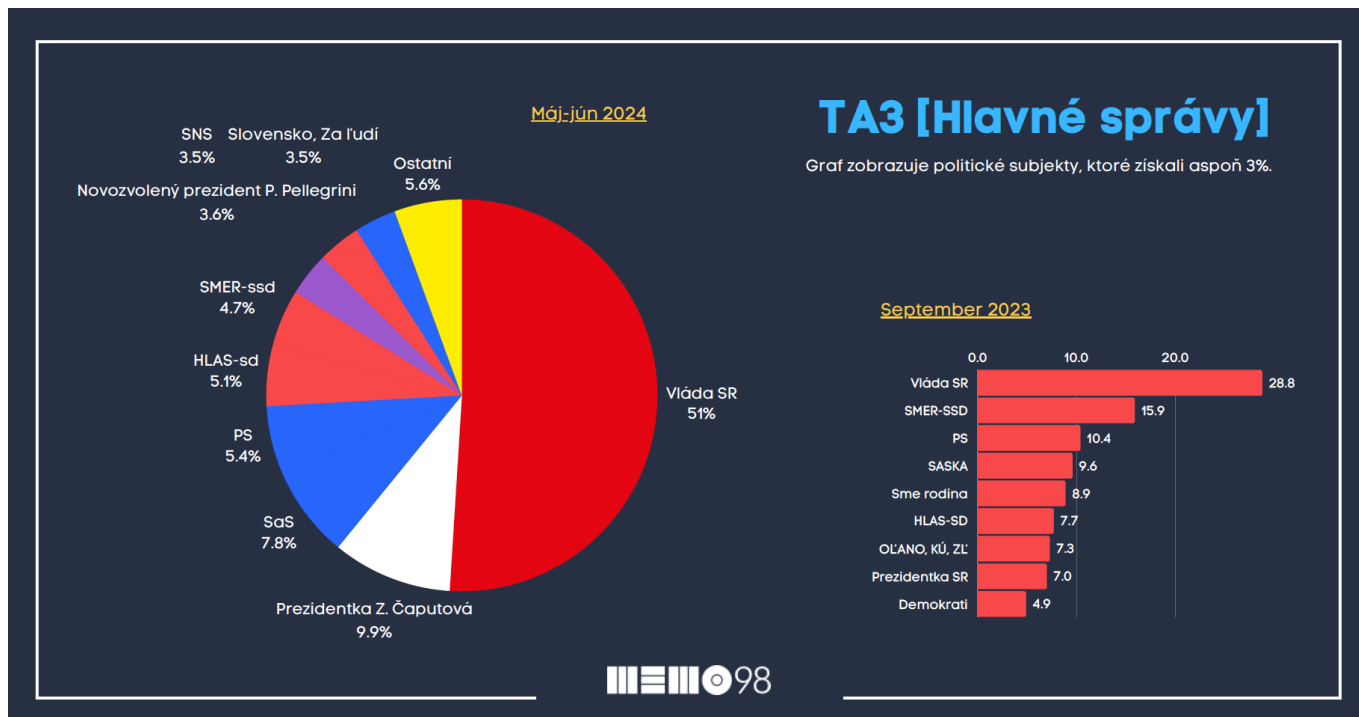
Opozičné SaS (v priemere 4,7%) a PS (4,5%), **strany zastupujúce liberálne politické spektrum, získali priestor porovnateľný s koalíciou. Naopak, konzervatívne zoskupenia zaznamenali výrazne menej spravodajského pokrytia** - koalícia Slovensko, Za ľudí (v priemere 1,8%) a KDH (1,5%) , výnimkou bola TV Markíza (KDH - 4,8%) a TA3 (Slovensko, Za ľudí - 3,5%).

V súvislosti so spomínaným tlakom na politické diskusie bolo veľmi dôležité, že **okrem zákonne povinnej RTVS aj niektoré súkromné elektronické médiá odvysielali predvolebné diskusie a rozhovory, napr. JOJ24 v sérii šiestich diskusií predstavila všetky kandidujúce subjekty.** Televízia TA3 a Rádio Expres predstavili preferenčne najsilnejšie subjekty (8).

V tejto súvislosti **je nutné spomenúť, že Rada pre vysielanie a retransmisiu (RPMS) rigoróznejšie neaplikovala zákonnú požiadavku na zákaz znevýhodnenia. Médiá mohli využiť možnosti na rozšírenie počtu pozvaných subjektov** - prinajmenšom o subjekty, ktoré sa v prieskumoch verejnej mienky dlhodobejšie pohybujú na úrovni 3%, teda na hranici, ktorá zakladá nárok na štátne financovanie. Takisto by do budúcnosti stálo za úvahu, aby vysielatelia ako referenciu brali priemer prieskumov od viacerých agentúr (podobne ako Rádio Expres), a zároveň za dlhšie referenčné obdobie (napr. od začiatku kampane).

Projekt diskusií Rádia Frontinus bol zo strany RPMS schválený s výhradou. Napriek tomu sa diskusie začali v skutočnosti skôr ako umožňuje zákon č. 181/2014 Z.z. o volebnej kampani - kampaň v médiách oficiálne začala 18. mája, no dve diskusie boli odvysielané 5. a 12. mája. Program hostil 21 predstaviteľov, ktorí zastupovali 13 politických strán - osem strán sa zúčastnilo 1x, dve strany sa zúčastnili 2x (Kotlebovci-ĽSNS a SaS), a tri strany sa zúčastnili až 3x (SMER-ssd, HLAS-sd a Republika) - **zákonná požiadavka na zákaz znevýhodnenia teda evidentne nebola dodržaná.**

Istú opatrnosť spravodajského pokrytia nepochybne badať aj v TA3, ale javí sa, že je menej prítomná ako v RTVS (bola však jedinou televíziou, ktorá sa venovala udalostiam v Markíze v súvislosti s pozastavením relácie Na telo po prejave Michala Kovačiča), Markíze, či v TV JOJ. Potvrďuje to aj pokrytie koalíčných a opozičných strán - koalícia dostala priestor 15,4% (najmenej zo všetkých televízií, podobne ako pri podiele pre vládu) a opozícia 19,0% (najviac zo všetkých televízií). Išlo zároveň o jedinú televíziu, kde opozícia dostala väčší priestor ako koalícia. Z ostatných televízií sa o pomerne vyváženom priestore dá hovoriť pri RTVS - 19,7% pre koalíciu oproti 15,9%.

Metodológia

MEMO 98 sa dlhodobo venuje zobrazovaniu politických subjektov a ich predstaviteľov v médiách na Slovensku ako aj v zahraničí - počas kampane pred parlamentnými voľbami 2023 sme vydali šesť monitorovacích správ (júl-október 2023) a počas kampane pred prezidentskými voľbami 2024 sme vydali päť monitorovacích správ (počas obdobia marec-apríl 2024).

Táto správa mapuje zobrazenie kandidujúcich strán a koalície v hlavných spravodajských reláciách štyroch televízií (RTVS, TV Markíza, JOJ TV a TA3) počas posledných dvoch týždňov kampane pre európskymi voľbami (20.5.-2.6.2024). Správa zároveň priniesla analýzu mediálnej prezentácie aj iných politických subjektov - predstaviteľov štátu (prezident SR, vláda SR) a Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán.

[Celá správa](#) vo formáte pdf.

[Grafy k TV spravodajstvu](#) - 2 týždne kampane (20.5.-2.6.2024)

Nasledujúcu správu, ktorá mapuje 2 týždne kampane v online médiách prinesieme nasledujúci týždeň.